

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 8. sz.

A szerkesztőség köziratok visszadását vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 k.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 > 50 >
Helyben na. noz. nordva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 > 50 >

NAGYVÁRAD, márcz. 30.

A király szava.

A szomszéd állam birodalmi tanácsának új képviselői összegyűltek a Hofburgban, hogy császáruknak bölcs szavait, melyekkel megnyitja a tanácsot, szívükbe véssék s belőlük biztatást nyerjenek egy új ciklus munkájához.

Az ő császáruk, a mi apostoli királyunk is lévén, közvetlenül érdekelnek bennünket a saját véleményeül hangzó szavak.

Maga a beszéd formája meglepően szép s teljes nyíltsággal tárja fel a hiányokat — bölcsen érinti a javítási módokat. Ez a trón beszéd nem száraz stílus, mint egy hirdetési tábla, a reformok nem szemképrázatásra szántak benne, a külpolitika nincs kifelejtve belőle, egy szóval nincs az a Pester Lloyd, mely hibát lelhetne benne. Az igaz, hogy ezt a beszédet nem is az készítette, akit a német félhivatalos legorombított.

Meglepő mindjárt az első nyilatkozat. A hasznos munka helyes befejezésének reményében megerősít az, hogy a törvényhozásnak a választási jog kiterjesztésére irányuló működése befejezést nyert és sikerült a lakosság széles rétegeinek alkotmányos képviselőlet biztosítani.

Maga a Felső Ur elismeri helyes voltát a választói jog kiterjesztésének, sőt még helyesebb és erélyesebb munkát vár így a jövőben. Meg is mondja, hogy miféle munkát. A kivándorlás megakadályozását, agrár reformot, adó büntető

jogi reformot és az iparosok, munkások helyzetének javítását. Az Isten áldását kívánja a képviselők munkájára — a tönkre ment liberális pártól pedig egy szó említés sincs. De mortuis nihil nisi bene — jót nem mondhatott, hallgatott róla a Felső Ur.

Nézzük csak, milyen képviselőháztól vár fokozottabb, jobb munkát az osztrákok császára — a mi apostoli Urunk királyunk.

A 425 képviselő között 33,8% az az 144 tiszta keresztény párthoz tartozó képviselő van, ezen kívül azon képviselők száma, kik mindig a keresztény párttal szavaznak 60, tehát 204 keresztény szellemű ember ült a birodalmi tanácsban. Másik hatalmas párt a szocialis reformokat kívánók összesen 52 képviselő s ezzel szemben apró frakciók, melyek közé törpült a liberális párt is.

Ime ebben a birodalmi tanácsban bizik a Felső, hogy az eddig elhanyagolt érdekeken is segíteni fog.

S míg a Felső, kinek egyik birodalmában a legfőbb hatalmat gyakorolja e tanács, bizalmát tejezi ki iránta, addig egy szomszéd államban, nálunk, jajgat a sajtó egy része, egy földindulást érez eme pártalakulás miatt. Miért e nagy hü-hó?

Mikor az egyik félhivatalosunk rá förmedt Bánffyra, azt hittük megtért s helyes látásra gyógyult — kisült, hogy klikk manőver volt csak. A mi sajtónk egyrésztének förmedvénye sem azért olyan hangos, mert talán hazánk java van veszélyeztetve, hisz éppen azok a lapok a kvóta felemelésbe is szépen befogják ta-

lálni magukat, hanem félnek, hogy a mi szemünk is ki talál nyilni.

Ausztriában kiterjesztik a választói jogot — nálunk nagyon kevesen gyakorolják, azok jó részét is kihagyják a szavazói lajstromból, másik részét elutasítják a szavazattól. Ausztriában a szocialis bajokat törvényileg igyekeznek rendezni — nálunk tagadják létezését — vagy szuronnyal akarják elhallgattatni a siró gyermeket. Ausztriában agrár bajokat említi a trónbeszéd és még adó reformmal is segíteni ígér rajta — nálunk a feltétlenül földművelő országban, hol a föld válságos helyzete folytán sertés etetésre használják az ára vesztett búzát — megbélyegző czim gyanánt dobják oda az »agrár« jelzőt. Ausztriában a kormány lázas munkát fejt ki a nép javáért, hogy a pártok meg ne buktassák — nálunk csuszva mászik egy nagy párt, hogy el ne ejtse a kormány. Ausztriában igyekeznek a keresztények kezébe vissza venni a hegemoniát — nálunk özönnel árad be a galicziai új honfoglaló sereg, batyúval a hátán, meggazdagodni vágyással — bármely áron — szívében s a pusztuló ruthéneket és a gezdát cserélő ősi földet nem védi senki.

Ez az önként kínálkozó össze hasonlítás zavarja a mostani uralkodó klikket s az ezeket szolgáló lapok álmait. Mi pedig üdvözljük oda át az új érat s hisszük, hogy eljön hozzánk is s majd el mondja nem csak a császár, de az apostoli király is, hogy a kiterjesztett választói jog és új párt alakulás alapján hiszi, hogy az eddig elhanyagolt érdeken is segítve lesz. P—y.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Rabszolgaság Magyarországon.

— A Magyar Gazdák Szemléje nyomán. —

Megemlékeztünk már egyszer a jámbor egyszerű ruthén népről a pusztuló Rákóczy jobbagyokról. Egy igazán szívet megindító levél megkapóan és fájdalom minden tulás nélkül írta le állapotukat. Itt közöljük szóról szóra.

Nincs valami meghatóbb, mint végignézni a Bereg megye északi felében lakó ruthénpopulációját. Az ember elfeledi, hogy emberek között él s különösen, hogy civilizált államban lakik.

A magas hegyek közé ékelt falu rendszeren 28—40 legfeljebb pedig 100—120 házból áll. A ház fagerendákból van primitív művészettel jól-rosszul összeróva. Ezekben a kaliczákban lakik a sápadt arcú orosz. Ha nem tudnánk, hogy ember, a »természet ura«, talán el sem hinnék, hogy honfitársunk. De ha megismerjük helyzetét, a viszonyokat, melyek közt pályáját kezdi és folytatja, nem fogunk rajta csodálkozni, hogy olyan lett a milyen.

Álljunk meg egy kissé, tartsunk szemlét házatáján hisz minden szép leírásnál jobban beszél a való. Lássuk, miként él és miként gazdálkodik az orosz.

Kis vityillója, melyet a nap vörösbarnára érezt, ott áll minden sár és más tapasz nélkül a hegynek oldalán, hozzá 2—3 termésköböl

épült lépcső vezet. Lépjünk be hozzá, mit meglehetünk, mert az orosz nyájas barátsággal fogad, szalad annyira, hogy fabocskor kopog a kiálló köveken. Egy horgos fával felnyitja előtünk az ajtót, melynek zára igazán különös, banni jóformán csak ő tud vele, mindamellett jobbat még a legmódosabbnál se találni. Az előszobának gondolt hely valójában nem az, hanem átjáró a kertbe. Itt csépli ki kevés zabját kézi facsépélővel a mely, a mint még sokan fognak emlékezni reá, egy hosszabb és egy rövidebb összetoldott botból áll. Nagyon soknál a kik szegényebbek, az egyik szegletben egy kis fészker van csinálva, ebben egy úszócseke, vagy egy malacz tengeti életét. Ebből a tornácfélfől nyílik az orosz tulajdonképpeni szobája, a melybe egy szintén fazárral ellátott ajtón jutunk.

Ha az oroszoknak és lakásának igazi szegénységét eláruló külseje nem költötte fel eléggé érdeklődésünket és nem tudjuk eléggé magunk elé képzelni nyomorúságát, szobájába lépve mindjárt megkapjuk róla a kellő képet; nem sokkal nagyobb az az ólnál. A négy czömlőpre helyezett primitív ágy a főbutor darab, rajta azonban sem párna sem takaró, sok helyt az oldal is hiányzik, ha az alsó deszáktól egy kis zabszalma, vagy széna fedő el, ez enyhíti keménységüket. A b-lepő csodálkozva kérdezheti: ugyan miféle nép ez, hát valójában nincs még ágyeműje sem? Ez a helyzet azonban nem kivétel, hanem éppen megfordítva, rendszeren mindenütt így van. A szék nagy ritkaság, asztal

is csak helyenként van, e mellett nem látunk sem edényt, sem tálat, annál kevésbé valami képet a falra akasztva. Még az is fáradságba kerül, hogy egy fazékra bukkanjunk. A ház legtöbb esetben kimeszelve nincs, kicsiny ablakai a gerendába vannak belevágvá; a szobának nagy részét az ugynevezett padka foglalja el, meg a földtől 7—8 decziméterre feltöltött és itt szabad száddal fülő óriási tűzhely, mely azonos a mi sütő kemencénkkel, csakhogy széles. Az abból kiömlő füst kék felleget von a padlás felső felére, a melytől aztán idő múlán fényes fekete kérget kap. E körül él az orosz egész családjával és a füst sok helyen nem a kéményen, hanem az ablakon tolu ki. Ha vesszük a hosszú lócsát, a mely a ház fala mellett végig nyulik és asztalt s széket helyettesít, körülbelül előtünk áll a szobának berendezése. A lócsán kuporognak a darócba bujtatott gyerekek, rendszeren hajadon fűvel és mezitláb, bámulnak maguk elé, tekintetük minden kedv és vidámság nélkül való.

Keserű érzés támadt bennünk, ezeket látva és ha nem élénk köztük, talán el sem hinnék, hogy életük ilyen; így azonban folyton ismétlődik előtünk a kép és szívünk majd meghasad az emberek sorsa miatt.

A padka nagyon fontos az oroszoknál, ott sütik a zabbal és krumplival készített lapoczájukat, ott főznek s egyszersmind azzal melegítik a szobát. E körül él az orosz, itt nő fel és ha évei lepergetek, ott hal meg. A padka sohasincs üresen, vagy egy két gyermek hentereg rajta, vagy a

A fején talált szeg.

Egy ember van most a képviselőházban ki ha véletlenül a velencei dogék uralma alatt élt volna, bizonyára már áldozatul esett volna egy briganti törének. Ez az ember Várossy Gyula ki olyan kellemetlen órákat szerzett a kormányparti képviselőknek, amilyenben már évek óta nem volt részük s mely főképp azért rossz, mivel zsebbevágó dolog s néhány ezer frttal könnyebbíti meg a mameluk honatyák tárczáját. Az inkompatibilitásnak fdlvetett kérdése mint a vízbe dobott kő egyre nagyobb gyűrűkben terjed szét s alaposan megriasztja a husos fazekak mellett guggoló képviselőket. A forrongás nagy a házban, de az a különös hogy az egyetlen »Nemzet« kivételével egyetlen liberális lap sem áll pártjukra s ők is egyhangulag sürgetik az összeférhetlenségi törvény szigorú végrehajtását. Ehhez járult még, hogy tegnap még egy kormányparti képviselő is összeütközést talált a Neumann, Sámuel. Tolnay, Benke, féle ügyben s habár a bizottság kedvezően is határozott a kormányparti képviselőkre nézve, a szavazatok aránya azt mutatja, hogy érzik maguk a képviselők is, hogy igaztalan dolgot védeni nagyon háládatlan feladat.

E határozat ellenében a kisebbség külön véleményét fog beadni a képviselőházhoz. Jellemző, hogy a mamelukok egyike (egy száz) is az ellenzékkel szavazott.

Kíváncsian várjuk a további fejleményeket s az újabb bejelentett esetek felett hozandó határozatot; de annyi bizonyos, hogy a Várossy felszólalása alaposan az elevenére tapintott a kormánypártnak, melyet nem képes meggyógyítani sem a Tisza István sajtópere, sem a párbajok kardcsengése.

Mindennapra egy lemondás.

Azaz, hogy néha több is. Mióta a képviselőházban a mandátumok üzleti természetét feszegetni kezdték az ellenzéki képviselők, azóta alig mulik el nap, hogy az összeférhetlenségnek áldozata ne legyen gr. Andrássy, Berzeiczey, gróf Pejácsevich után ismét két mameluk párolog el a husos fazekak mellől. Ágoston József az Első magyar biztosító részvény-társaság igazgatóságáról, Polák Béla pedig a Vaggon gyári társaság elnöki állásáról mondott le. E két képviselő elhatározása még

elismerést érdemel, mert vállalataik nem állanak szerződési viszonyban az állammal, és nem is jelentették be őket az összeférhetlenségi bizottságnak. A Kálmán Károly által bejelentett Tisza István, E nyedy Lukács és Hieronymi Károly ellenben mind a kettőben hibások és mégis ragaszkodnak a mandátum mellékjövedelméhez.

A rózsnyói mandátum.

A rózsnyói ellenzék, mely az összes párt-árgyalatokból tömörült össze, vasárnap nagygyűlést tartott és elhatározta, hogy gróf Andrássy Gyula kormányparti jelölt ellen Mária-sy Andor földbirtokos személyében ellenjelöltet állít. Mária-sy Andor már egy ízben igja volt a magyar képviselőháznak függetlenségi programmal. Az esetben, ha a jelöltséget elfogadja, igen heves választási küzdelemre van kilátás a rózsnyói kerületben.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márcz. 30.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, Eszterházy Kálmán, gr., Rakovszky István.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Dániel Ernő.

Elnök: d. e. 11 órakor nyitja meg az ülést.

Hitelesítik a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök: Jelenti, hogy Pozsony városa meghívta a képviselőházat Mária Terézia szobrának leleplezési ünnepére. Ő maga is részt fog venni az ünnepen s kéri a képviselőket, hogy azok, akik az ünnepre szándékoznak elmenni, jelentsék be ezt előre, hogy értesíthesse Pozsony városát.

Közlekedési bizottság előadója: Több vicinális vasutáról szóló törvényjavaslatról és engedélyezésről mutatja be a közlekedésügyi bizottság jelentését.

Dániel Ernő: Ohajtaná, ha ezek a javaslatok még a husvétii szünidő előtt a főrendiházhoz áttételnének, miért kéri a házat, hogy ezeket a javaslatokat a esütörtöki ülésre tűzzék ki.

Az indítványt elfogadják.

Következik a napirend:

A költségvetési törvény folytatólagos tárgyalása.

Gróf Zichy János: Csak igen röviden akarja indokolni szavazatát, hogy olyan kormány, amelynek uralkodása alatt a társadalmi és politikai erkölcsök oly mélyre süllyedtek, a bizalom egy parányát sem adhatja. Foglalkozik ezután az eddig elhangzott beszédekkel, első sorban pedig Tisza István gróf beszédével, aki őket, a néppárt tagjait politikai orvvadásznak nevezte, de ezzel szemben szóló a Tisza István eljárását, a módot, melylyel a kormány iránti bizalmát kifejezte, joggal nevezheti politikai szemfényvesztésnek. (Ugy van a néppárton.) Ezután Csáky Albin gróffal szemben a néppárt konzervativizmusára vonatkozólag tesz helyreigazító megjegyzéseket, majd pedig reflektál azokra a vádakra, amelyeket Csáky Albin gróf a néppártra zudított.

Maga is résztvett a néppárt alakításában s annál inkább joga van a támadásokat bonczkés alá venni. Kimutatja, hogy éppen azok, amiket Csáky felhozott a néppárt ellen, teljesen megdöntik azt, mintha ők a legszélsőbb radikálizmusnak volnának a hívei. Nem képes megmagyarázni azt, hogy a néppárt működéséből nagy harc fog fejlődni a felekezetek között, mert hisz ők éppen a felekezetek közötti békét hirdetik.

Azt mondta Csáky és Tisza István is, hogy a néppárt az egyház szent jelvényeit felhasználta korteskedési czelokra. Ha komolyan mondták, kéri, soroljanak elő konkrét eseteket, mert az ilyeneket, ha csakugyan voltak, maguk sem tűrnék meg körükben. Vissza kell utasítania Csáky azon vádját is, hogy ők felforgató irányt követnek. Nem tudja, hogy a lapok miért támadják nap-nap után a néppártot. Különbönb pedig várják meg a gyermekbetegség elmúlását, amelyben Csáky szerint állítólag szenved a néppárt. A konzervativizmusról szólva, amit Csáky mondott arról, az csak torzképe a konzervativizmusnak; szó az igazi konzervativizmust csak átmeneti dolognak, gyógyszernek tartja, amely a meglévő bajokat gyökeresen orvosolja. A költségvetési törvényt nem fogadja el. (Helyeslés a néppárton.)

Bánffy Dezső báró, miniszterelnök: Az egyik esti lapban azt olvasta, hogy ma valószínűleg fog a miniszterelnök beszélni s gunyosan hozzátette, hogy össze fogja törni az ellenzékét. Ezt nem kell tennie, megtették ezt már a választások, s az elvek, melyekkel az ellenzék a választási küzdelmekbe ment, teremteték azt a helyzetet, hogy az ellenzéki töredékek most egy hatalmas párttal állanak szemben.

A kiegyezésről szólva, azt mondja, hogy annak úgy kell megtörténnie, hogy úgy a mi, mint Ausztria jogos érdekei kielégítést nyerjenek. A sérelmek, melyeket az ellenzék felhozott, már nagyon régiek, talán 30 év óta újra és újra felhangzanak, miért azokkal nem is foglalkozik.

családfő melengeti elerőtlenült, munkaképtelen tagjait.

Az igazi nyomor ráviszi az orosz a koldulásra, de ő maga restell kéregetni, gyermekeit küldi szét a faluba; hozzá van szokva a nélkülözéshez, kibírja ha napokig nem eszik is. Egy kis szivar vég, egy ital pálinka elegendő, — különben a krumpli, lóbab, vagy káposztafélén kívül egyéb eledelt alig ismer. Napjában kétszer vesz magához eledelt, de néha annyiszor se, mert nincs mit ennie.

Fölmerül szinte e kérdés, hogy hogyan jutott ez a nép ennyire? Egyrészt az adott viszonyok sodorták a nyomoruság ösvényére, másrészt pedig az, hogy nincs benne meg a munkára való törekvés, az a sérénység, a mely az ország egyéb vidékének lakóit annyira jellemzi. Az oroszoknak termő földje mit ezzel a névvel méltán lehetne illetni alig van, mert a klíma zord s a föld munkája alig hozza meg a kétszeres, a háromszoros magot s a munkási uradalom által egy körül van véve, hogy alig bír mozdulni. Egy-egy községnek oly kevés földterület jutott, hogy 100—120 drb marháját ha ráengedné, nem tudom kiérné-e a legelővel? Még jó minőségű területen se volna elég. Logikai következtetés sem kell tehát ahhoz, hogy az 1000—1200 méter magasságu hegyek oldala, mely merő porond és sziklatörmelék nagy munkát kíván s fizetni képtelen. Feljutni a hegyre és hozni onnan eleséget,

egy-egy napot szokott igényelni. No de azért ezt az orosz megtenné és megteszi bizonyos hagyományos előszeretéből édesörömmel. A másén kénytelen dolgozni s még nem is felébe, de harmadába, negyedébe, sőt még zabot is arat s be is hordja az uradalomnak, ha ennek nem, az albérlőnek, ki rendszeren Galicziában látta meg a napvilágot. Egész nyáron kellene dolgoznia, hogy valamit gyűjtsön télire s ime munkájának négyötöde másé, neki csak egyötöd marad. Ha tekintetbe vesszük, hogy egy tehén nyári legeltetése 7—8 frt s a 2000 méter magas hegytetőkön csak mohát talál a jószág, fogalmat alkothatunk magunknak az ottani viszonyokról. E mellett az oroszok kis földcséke folyton ki van téve az erdei vadak prédájának a vaddisznók a krumpit, a szarvasok és ők pedig a szénát és zabvetést teszik vendszerint tönkre. Egyszóval nagyon mostoha viszonyok között él az orosz. A napszámárak p8—32 krnál nem rugnak többre, az uradalom pedig újabb határkiigazításokat eszközöltet s hem egy eset van arra, hogy régidőktől fogva eirtokukban volt földterületeket vesznek el egyesektől.

Ezekből könnyen érthető, miért siratják vissza az urbéres időszakot, Rákóczy korát, mikor úgy beszéltek az urnak is adtak, de nekik is maradt; ez volt a fénykoruk. Felügyeltek rájuk, dolgozni muszáj volt. Ámde bajuk is orvosoltatt. S volt ki törődjék velök. Ma

a haszon bevonása után mint a kicsavart szivacsot dobják félre.

De legnagyobb csapás mégis a beözönlött ortodox lengyelből zsidóság raja, az uzsora. Mint a raj lepték el ezek a határszéli falukat és rohamosan teszik tönkre. Ők maguk nem dolgoznak s e szegény nyomorultakon, kiket a természet mostohasága is eléggé nyom, élőködnek. Az orosz már papjának sem hiszen. Mégis van ennek az oka: az egyik a megszorult, melyik orosz nem volna az, a másik a megszorító és élelmes, egy pár hatos kölcsön, egy kis só, pálinka, két ötkrajczáros fehér cipőcska az éhes gyomornak, meg egy háromkrajczáros esonag dohány elég arra, hogy az adás-vevési viszony kifejlődjék közöttük. Az uzsorás ir, számít és jegyez; az orosz eszik, iszik, rágyujt, megy és feled. Nem is tudja, mikor tíz-tizenöt forint adóssága van. Nem tud fizetni s az uzsorás éppen azt akarja, csinálják a kötvényt ház vagy telekre, de ötvenhatvan százalékra is. Eljött az idő, még nem licitálnak, de a tőke dupla, a kamat most már kétszeres. Megy ez egy éven át is; egyik vásártól a másikig, mert az orosz vásártól-vásárig számít. Persze a kamat mindig a tőkéhez van írva; a kölcsönzött megfogni nem lehet, sőt a melyik lenne oly bolond perelne, még 6—8%-ot rá is fizetne a 6%-kal tőkésített pénzre. Kétszer-háromszor csinálják így újra a kötvényt és 100—120 frt lesz, mit csakis ház és

Szólania kell azonban a vitába behozott összeférhetlenségről. Azokat a vádak, amelyekkel Eötvös ezen a téren öt illette, visszautasítja. Az összeférhetlenségi bizottság működésének teljesen bírói jellege van, ott minden tag a saját meggyőződését követi, ott semmiféle befolyásolás nem érvényesül.

Gullnernek feleli, hogy az ő (Gullner) beszéde semmi más, mint egy párt kesergése. Polonyi beszédére egy történelmi példát alkalmaz. Mikor III. Napoleon trónra került, a royalisták Belgiumban összegyűltek s folyton szidták Napoleont. Hugó Viktor így szól ekkor: Miért bántjátok ti Napoleont? Ha gyenge, tehetetlenek, ez csak azt bizonyítja, hogy ti még gyengébbek, még tehetetlenebbek vagytok. (Derültség jobbfelől.) Tessék ebből levonni a következtetést. (Derültség jobbfelől.) Kéri a költségvetési törvény megszavazását. (Helyeslés a jobboldalon.)

Pulszky Agost, előadó: Zárbeszédében a vita folyamán elhangzott ellenzéki beszédekkel foglalkozva, megdönteni igyekszik az ellenzék bizalmatlansági érveit s végül ujjal elfogadásra ajánlotta a költségvetési törvényt.

Eötvös Károly: Az előadó beszédével foglalkozik először. Pulszky azzal hozakodott elő, hogy a javaslat a bizottság szerint a törvényes alakszerűségnek megfelel. Ez nem indok. Egészen más dolog különben megszavazni a költségvetést s más annak végrehajtását erre vagy más kormányra bízni. III. Napoleonról is fog szólni s előre is jelzi, hogy egy véleményen lesz a miniszterelnökkel (Derültség.) Azt hiszi, hogy a miniszterelnök saját történetünkben is kereshetett volna példát s szomorúnak találja azt a mentegetőzést, hogy más államférfiak még gyöngébbek. Erre egy történettel felel. Tul a Dunán egy gazdag család gyermeke csikóssá lett; 15. esztendeig csikós volt, azután visszatért Veszprémbe; születésénél és vagyona miatt az előkelők hivogatták maguk közé, de erre azt felelte: hogy menjek én közétek, a vármegye vezetői közé, én csak csikós voltam. Sebaj — felelték neki — viseld magad úgy mint csikós korodban s senki sem fogja mondani, hogy nem nagy ur. (Derültség.) Így csinál Bánffy is. Bizony neki sem volt helyes ma azt mondani, hogy ő nem Napoleon, mert ugyis mindjárt látták róla, hogy ő — államférfi. (Zajos derültség.)

Ezután azt fejtegeti, hogy a közjogi revízió, amit a függetlenségi párt követel, elodázhatatlan feladata Magyarországnak, a magánjogi revízió azonban, amilyen az egyházpolitika, nem életszükséglet. Ez a különbség a kettő között.

Szól azután az *inkompatibilitásról* s azt mondja, hogy ha a bizottság csakugyan saját meggyőződését követné, helyeselné a miniszterelnök kijelentését.

Szöts Pál: Megmutatták! Ők szavazták!
Egy hang balról: Csend! Előbb az okosabb beszéljen!

Eötvös Károly: Az inkompatibilitást valójában az illető képviselőknek kellene bejelenteni. Ő se helyesli, hogy a lapok vaktában közölnek neveket, elvárja a kormánytól, hogy az illető képviselők a társaságok szerződéseit felül vizsgálván, hiteles listát fog bemutatni. Reflex-tal azután Bánffy azon nyilatkozatára, hogy a kiegyezési javaslatok ügye elé, sokkal nyugodtabban nézhet az ország, mert az ellenzéki párttörredékekkel szemben egy hatalmas, erős párt áll, azt feleli, hogy *Lónyait és Szapáryt szintén az újonnan összeolvasztott tekintélyes pártjuk buktatta meg* és ez a párt ugyan kevés bizalmat nyújt az ellenzéknek arra, hogy a kiegyezésnél érdekeinket megvédik. Határozati javaslatát fentartja. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Elnök: Következik a szavazás. Ha a javaslatot általánosságban elfogadják, Eötvös határozati javaslata elesik. Akik elfogadják a javaslatot álljanak föl. (Megtörténik.) Most álljanak fel, akik nem fogadják el. (Megtörténik.) A Ház a költségvetési törvényt általánosságban elfogadja, Eötvös határozati javaslatát mellőzi. Következik most a részletes tárgyalás.

Az első 2 §-t elfogadják.

A 3. §-nál szól

Polonyi Géza: Az a gyanu merül föl, hogy Bánffy az ő hatalmi állásával befolyást gyakorolt az összeférhetlenségi bizottságra és szóló most alkalmat akar neki adni, hogy ezen gyanu alól tisztázza magát. Együttal megéri azt is nyilatkoztatni, amelyet a folyosón egy lap szerint mondott, »nem is szólván a vastag és nem vastag zsidók«-ról mondott szavait. Miután Bánffy Hugó Viktorra hivatkozott, megjegyzi, hogy Hugó Viktor azt is mondotta Napoleonnál: *Vérrel kezdte, piszokkal végezte.* Ő nem akarja fordítva csinálni.

Bánffy Dezső b. miniszterelnök: Kijelenti, hogy alaptalan az a vád, mintha ő befolyást gyakorolt volna a bizottságra, ami pedig a folyosón elmondott privát beszélgetések közlését illeti, amellett, hogy helyeselem, engedjék meg, hogy azokat ne tartsa autentikusoknak, szinte nem ellenőrizhetők.

A többi szakaszt elfogadják.

Ülés vége 12 órakor.

A Hunyady-malom válsága.

Harmadik esztendeje tart már a malom válság városunkban; sehogy sem tudunk megszabadulni tőle. Pedig mióta eldőrdült Schlézinger revolvere szenved e város és megye ipara, kereskedelme egy-

szóval egész gazdasági élete egyaránt. A város pénztára két esztendő óta 20,000 frttal kevesebbet vesz be évenként követvám czimén. A termelők kevesebbet kapnak gabonájukért, — nem igen van kedvük vásárolni. Még a mostani nagyvásár sem volt normális, pedig feloldották már a sertésvész miatti zárlatot is. Ideje volna már, hogy elmuljék ez a pangás.

Sajnos, semmi reményünk hozzá, hogy ez rövidesen megvalósuljon. Újabb válság fenyeget bennünket: a Hunyadi-malom a felszámolás küszöbén áll.

Egy esztendővel ezelőtt hasonló válságot élt a Hunyadi-malom. Új részvények kibocsátásával segíteni véltek a bajon. Megmondottuk akkor nyíltan véleményünket, megjelöltük a kibontakozás útját is. Rettenetes harag lett érte a jutalom. Azt fogták ránk, hogy roszakarat vezet bennünket, hogy félre akarjuk vezetni a közönséget, hogy megingatjuk annak bizalmát stb.

Megalakult az új társaság. Őszintén kívántuk, hogy boldoguljon a vállalat. Ez lett volna az érdeke egy nagy vármegye és egy virágzó nagy város lakosságának is. Még aggodalmainknak sem adtunk kifejezést. Erővel elnyomtuk azokat. — Egy fél év múlva azt mutatták a jelek, hogy még mindig nincs rendben a dolog. Szeptemberben fel is hívtuk rá a figyelmet. Viszhang nem jött sehonnét.

Azóta hallgattunk a Hunyadi-malom ügyeiről, — pedig lett volna ok beszélni. Nem akartunk idő előtt nyugtalanságot okozni a közönség soraiban. A vállalat érdekeinek sem akartunk ártani. Most már nem lehet többé hallgatni róla.

A «Magyarország» márcz. 30-iki számában «A nagyváradi malmok» czim alatt a következőket írja a Hunyadi-malom válságáról:

Nagyváradiaknak nincs szerencséje a malmaival. A nagy László-malom két év előtt tönkrement s Hunyady-malom részvény társasága, mely a László malmot átvette volt, hasonló sorsra jutott. Mint ugyanis nekünk írják, a Hunyada-malom legközelebb megtar-

birtok fizethet ki. Az orosz szép szerével künn van a házból. De az uzsorás okos, szerződik vele, nem irtatja nyíltan magára, sőt kegyes iránta; meghagyja birtokában és bért fizettet, hordoztatja adóterheit; ellenben ennek fejében széna, zab és egyéb termeléseit magának hordatja be ősszel — az oroszsal.

Ime az uzsorás a kegyúr, ki a felvidéki ruthének pátronusa lett. Most még csak a napszáma van meg az oroszoknak. Lássuk, mi történik ezzel? — Eljött a tél, a hetek-hónapokig tartó hideg beállt. A szegény orosz dolgozó nem kap s így fázik is, éhes is, szomjas is. Ámde még se halhat meg, hát elmegy a koresmárhoz, az ad neki 15—20 krt vagy pálinkát napszáma, kiköti magának, hogy 15—20 krért most előre adva, egy heti napszámmal fizessen. Megérkezvén a tavasz, az orosz 20 kr-ával dolgozik nap-nap után s nem kap enni. Csuda-e, ha kapálás közben felfordul? De másképp hogy is volna megmagyarázható, hogy ennyi renyhe uzsorás és koresmáros minden dolog nélkül megéljen? A nyáron is azokat, kik kora hajnalban kapával kezökben mentek az uzsoráshoz dolgozni, sokszor hívtam. Nem jöttek pedig 40 krt ígertem, de azt mondták tartozom előlegbe s oda kell menni. Így magyarázható meg az is, hogy még ilyen nyomorult községekben is 70—80 ezer forintig áll egy-egy uzsorás s csaknem minden községben van 2—3. Sőt olyanok is vannak, kiknek va-

gyonuk nagyságát ki sem lehet mutatni, hisz ők csak azt tüntetik föl, mely direkt nevükön van s melyet talán az egyén megbízhatatlansága vagy munkaképtelensége miatt irtak át nevékre. Itt természetesen lesznek, kik azt kérdezik, hát miért nem fordultak vagy fordulnak bankokhoz kölcsönért? Hisz nem kellene oly drága kamaton venni pénzt. Csakhogy az még drágább nekik. Azt is kifejtem, miért.

Az orosz a váltózást nem érti. De másodszor ott pontos törlesztés kívánatik, az uzsorás, ha már az orosz a boltban egyszer váltót vesz tudja, hogy mire kell az. Az orosznak ritkán, van pénze és ha fizetni kell az esedékes kamatot, újra az uzsorás kezébe jut, a ki ismeri helyzetét, szorultságát és siet is azt kellően kiaknázni. Ily módon az orosz az ő pénzintézetit kölcsönével rendszeren cseberből vederbe esik. Vajjon hányanak van módja, hogy ezekből az örvényekből, melyek őt jobbról-balról fenyegetik ép bőrrel meneküljön? És ha megmenekül ma, nem bukik-e bele holnap?

Igen, de hát ott áll a nemzeti érdekeknek a polgárok jövőjének hivatott őre, a mindenható állam. Az, mely színházakat szubvenzionál, épít fényes iparművészeti palotákat, áldoz milliókat szépművészeti muzeumokra, a melynek hatalma nagy és nő napról-napra, hát az nem lép közbe, hogy letörölje ezt a szegényfoltot a nemzet homlokáról? De igen, az állam sokat tesz, lássuk milyen irányban.

Szoktatja a népet a pontosságra, mert beköveteli tőle pontosan az adóhátralékot, csak követeli, mert behajtani sokszor nem bírja. A hátralékok nőnek, bekövetkezik a végrehajtás, mely az árverések hiénáinak aratása. Szövet-ségben állanak nem ígérnek sokat, egy tehén öt frt, tíz szekér széna 15 frt, senki többet nem ad érte, harmadszor! Tied az egész, jó szívu uzsorás, a beregi hegyek plutokratája, aki olyan szépen betudod mutatni, mint foszlanak szét frázisokká a szabadság és testvériség szép jelszavai miként ver napról-napra mélyebb gyökeret Rákóczy népe közt a régi-nél súlyosabb modern jobbágyság.

Az árverés be van fejezve, a magas állam alig kapott valamit, a hátralékot azonban törölheti. Az orosz mehet Braziliába ha tud, vagy abba a közeli jobb hazába, hol apái fekszenek. Az uzsorás számítja nyereségét. A törvénynek azonban elég van téve. Vajjon elég van-e az emberiségnek, a nemzet igazi érdekeinek és azoknak a kötelességeknél, melyekkel az értelmesebbek, a jobb sorsban levők, a kormányzó-osztályok a nyomorultak és kitagadottakkal szemben tartoznak?

A nyomorúságnak, a tönkrejutásnak minden biztosan működő tényezőivel szemben az orosz azzal vádolják, hogy rest és nem dolgozik. De ha munkája gyümölcse többé nem az övé, miként is dolgozzék? A rabszolgákat csak korbáccsal lehetett mindig munkára bírni és

landó közgyűlésén a felszámolást s a malom eladását fogják kimondani. A malom megvételére máris jelentkeztek vállalkozók, ezek között egyik *budapesti* nagy malom, mely a nagyvárad malmot fiokjaként kezelné, továbbá egy konzorcium, mely *nagyvárad* érdekeltéből alakult.

Bármennyire óhajtanók is, nem tudjuk megczáfolni ezt a szenzációs hirt, mely újabb bajok kiinduló pontját képezi.

A mi értesüléseink megerősítik ezt mindenben.

Ugy a Hunyadi-malom részvénytársaságnak, mint a nagy közönség érdekeinek legjobban megfelelne, ha e hírek utolsó része valósulna meg, hogy t. i. a három szép telep a *«nagyvárad érdekelték»* kezére jutna.

Néhány nap előtt u. i. a malom egyik igazgatója felkereste a *Nagyvárad takarékpénztárt*, a *Biharmegyei kereskedelmi bankot* és a *Gazdasági bankot* s felajánlotta nekik, hogy vegyék meg a malmot. Az első nem felelt még az ajánlatra, — a másik kettő tárgyalásokba bocsátkozott, melyek még nem értek véget.

Minden követ meg kell mozdítani, hogy a helybeli pénzintézetek vegyék kezükbe a dolgot, vegyék meg a malmot s alkossanak egy új társaságot. Igaz, hogy a közönség már elvesztette bizalmát a malmok iránt, de ha a mi jó hírű pénzintézeteink veszik kezükbe a vezérszerpet elmaradhatatlan a siker. Mi csak ezt tartjuk a kibontakozás egyetlen útjának.

Mikor lesz a közgyűlés? még nincs megállapítva. Nagyobb kérdés az, sikerülni fog-e a felszámolás? Abból, hogy két évvel ezelőtt eléggé sikerült lebonyolítani a László-malom liquidálását, erős reményt meritünk, hogy ezuttal is sikerülni fog az. Az ellenkezőre gondolni sem szabad. Hisszük, hogy a részvényesek meghozzák az önkénytes áldozatot, a vállalat vezetői pedig férfiasan fogják teljesíteni köteleységüket e nehéz napokban.

Reményljük a legjobbat.

az nem szabad ember többé, a kinéla fáradozás eredményét más élvezi.

Tudják-e azt az illetékes körök, hogy Beregből már alig soroznak katonákat, mert alig akad 7-8 községben egy alkalmas? Miért van az, hogy ez a lusta és dologtalan nép Dél-Amerikáig is elmegy munkát keresni? Ott nem rab-szolgamunkát várnak tőle. A türelmes orvos is sztrájkol. Visszafizeti az állam gondoskodását, mert ugy elcsenevészedik, hogy be sem sorozhatják, az a rész pedig, mely még valamivel bír és remélni tud, átvonul az oceánon. Mily szép millenáris kép!

Pedig így áll a dolog. Nevezetes az, hogy ez a csapás éppen a határszéli falvakat pusztítja, melyek a természet mostohasága miatt szegényebbek, kevés ellenálló képességük folytán hamarabb kimerültek. Így pl. a szolvai járásban Zsdenyova-, Latorcza-, Verebes-, Szlanka-és Vicsa-patakok mellett fekvő falukat érte leginkább, valamint a Duszina völgyét, hol kizárólag zab és krumpli terem. Itt a bevándorlott uzsorások száma is több. Lejebb, hol a tengeri rozs is diszlik az idő sem oly zord, a magyarsághoz is közelebb esnek, ilyen mérveket nem öltött a baj. A csábításnak nem akadt oly nagy talaja, a kivándorlás is a felső részekből indult meg.

Tavaly télen 10-12 község készülődött egyszerre Amerikába. A hivatalos közbelépés fentartotta, elfojtotta, de nem szüntette meg a kivándorlást, mert ezelőtt csak két hónappal is vagonszámra indultak ismét utnak.

Az állat vásárterek összpontosítása.

— A Kommandáns-réten, vagy Össi alatt. —

Idestova öt éve, hogy felszínre került az állatvásárnak a Nagyvárad déli határán levő Kommandás-rétre összpontosításának eszméje.

Jelentések, tervezetések, memorandumok halmazán keresztül aztán eljutott a csendes nyugalomig, a melyet 1894. év óta élvezett.

A legközelebb lefolyt városi közgyűlésen ismét életre keltette két városatya s most vagy akarják, vagy nem foglalkozni kell vele ismét, míg újra nyugalomra nem kerül.

Tegnap foglalkozott vele a pénzügyügyi szakbizottság, a melynek azzal az utasítással adta ki a törvényhatóság, hogy mondjon véleményt, pénzügyi szempontból kivihető-e a sertésvásártér összpontosítása a Kommandás-réten, továbbá szintén pénzügyi szempontból kivihető és előnyös-e a sertésvásárnak a mostani ló és baromvásár mellé helyezése.

Az ülésen jelen voltak: Rác Mihály elnök, Kunz Gusztáv, Janky József, Milibák József, Ragány János, Hegedüs Géza, Bordé Ferencz, Papp János, Déry János, Reismann Mór, Aufrecht Mór, Komlóssy József, Busch Dávid, Farkas Izidor, Ternyey Antal, Dús László, Löblé Henrik, Stern Hermann.

Bordé Ferencz előadó ismertette a vásár összpontosítás ügyét keletkezésétől. Majd előterjesztette határozati javaslatát, mely szerint a megvásárolandó vagy kisajátítandó területek árát nem tudják, szóval az adatok hiányoznak arra nézve, hogy mennyibe kerülne a vásár összpontosítása a Kommandás-réten, így a szakbizottság nem mondhat véleményt. Szerezze be az adatokat. — A sertésvásárnak az össi melletti területre helyezése ellenben kivihető és pénzügyileg is előnyös a városra.

Busch Dávid hosszasan fejtegette a Kommandás-rét előnyeit s az ide leendő összpontosítás folytán a városra háramló óriási hasznot. Az általa felszámított költségek helyesek.

Farkas Izidor nem pártolja az előadói javaslatot, mert annak második része a sertésvásárnak a Fafüzes mellé vitelét javasolja. Az első részt azonban, hogy adatokat szerezzenek be a Kommandás-réten való összpontosítás költségeire nézve, ő is helyesli. Indítványozza, hogy még a közgyűlés előtt szerezzék be a kívánt adatokat.

Milibák József közegészségügyi szempontból ellenzi a Kommandás-rétre az összpontosítást. Különbö a főmérnök számítása nagyon téves, hogy a Kommandás-rét pocsolás területét négyszög méterenként 1 frrtal feltölti.

Hegedüs Géza a Kommandás-réten ajánlja. A mostani ló- és barom vásártér berendezésével együtt jó lesz katonai beszállásolási barakkok helyének.

Déry János csak hasból készültnek tartja a szépeszeti és közlekedési szakbizottság véleményét, melyben a Kommandás-rét ellen nyilatkozik. Fejtegeti a vásárnak a Kommandás-réten való felállításának messze kiható fontosságát. Különbö még akkor is meg kell vásárolni a Kommandás-rétet a városnak, ha nem ott lesz a vásártér.

Ragány János rámutat a főmérnök jelentésének tévedéseire. Ő is a mellett van, hogy az adatokat szerezzék be s azután mondjon véleményt a szakbizottság.

Végül elhatározta a szakbizottság, hogy a szükséges területek megszerzési árára vonatkozó adatok beszerzését kéri, mert e nélkül nem mondhat véleményt. A Kommandás-rét megszerzését pedig, bármilyen célra szükségesnek tartja.

Ezzel az ülés véget ért.

UJDONSÁGOK.

Felhívjuk t. előfizetőinket, kiknek előfizetése e hó végén lejárt, annak szives beküldésére, hogy a szétküldésben fennakadás ne történjen.

* **Az új oltár felszentelése.** Mint értesülünk az új oltárt a bibornok-püspök *ápril. 9-én azaz péntekhez egy hétre, hétfőjén Boldogasszony napján* fogja felszentelni a Pontificale Romanumban található hosszú de gyönyörű, jelentőségteljes szertartás szerint, amelyet a ker. hívek bizonyára annál inkább óhajtanak látni, mert egy oltár felszentelése nem mindennap előforduló dolog. A felszentelés után maga a bibornok fogja mondani az első misét az új oltárnál. Egyébiránt most már az oltár teljes fényében ragyog amennyiben tegnap előtt megérkezett a két angyali szobor, melyeket tegnap helyeztek el a predella két szélére. A két imádkozó helyzetben ábrázolt alak az oltár legszebb, leghatásosabb részletei közé tartozik és hatásosan egészíti ki a gyönyörű építmény körrajzát.

A bibornoknak az új oltár mellett mondandó első miséje alatt valamint a felszentelés alatt is *egy nagy szabású 60 tagból álló női és férfi énekkar* fog közreműködni, mely mise közben betétül több kiváló darabot fog előadni. Erre az alkalomra *Kersch Ferencz* székesegyházi karnagy egy új prócal misét szerzett, s egy *«Ecce Sacerdos»* című darabot, melyet a bibornoknak a templomba való beléptekor fog a rendes chorus előadni. A mise alatt előadandó daraboknak részletes programját lapunk holnapi számában közöljük. Előre is felhívjuk azonban a kath. közönség figyelmét e ritka zenei élvezetre, melyet főképp a nagy dalárda éneke fog okozni, a melynek betanításán *Kersch Ferencz* és *Beleznay Antal* már hetek óta fáradoznak.

* **Személyi hír.** Gróf *Batthyány József* földbirtokos, főrendiházi tag, a nagyvárad *«Kath. kör»* elnöke tegnap *Nagyváradon* időzött. Délután felment a kör apáca-utcai helyiségeibe, hol több mint 2 óráig időzött s élénk társalgásba bocsátkozott a jelenlevő tagokkal s megígérte, hogy a bibornok jubileumára okvetlen el fog jönni.

* **Kinevezés.** A főispán *Jancsó Károly* jogszigorlót és *Biszterszky Iván* végzett joghallgatót III. oszt. megyei közigazgatási gyakornokká nevezte ki. Érdekes, hogy míg ezelőtt néhány évvel alig bírtak találni pályázókat a gyakornoki állásokra, most majd mind a 17 gyakornoki állás be van töltve. Az új gyakornokok az alispáni hivatalhoz lettek beosztva szolgálatra.

* **A pozsonyi koronázás emlékszóbor.** A koronázás emlékére emelt szobor leleplezésével egy időben lesz, Kun László restaurált híres tornyának felszentelése is Pozsonyban. Az ünnepély előkészítő bizottsága most Dröszler polgármester vezetése alatt *Vaszary Kolos* hercegprímást is meghívta, a ki kilátásba is helyezte megjelenését.

* **Nagyvárad közegészségügye.** Márczius hó folyamán, 30-ikáig, bezárólag, a közegészségügy Nagyváradon jó volt. Született 70 fiu, 52 nő, összesen 122 gyermek; meghalt 4 férfi, 40 nő, összesen 83 egyén; ez utóbbiak közül 15 idegen s így a szaporodás 54. Elhaltak: V. Ujváron 22, V.-Olasziban 22, Váralja-Velenczén 16, a kórházakban 23.—A járványos betegségek közül a vörheny 7 esetben, 2 halálalozással, a ronszoló-toroklob 5 esetben, 2 halálalozással, a hasi-hagymáz 2 esetben, 1 halálalozással, de szórványos jelleggel fordultak elő. A hónap folyamán 165 szegény beteg gyógykezeltetett a város számlájára.

* **Nagyvárad csatornázásának tervei.** Nagyvárad város törvényhatósága tudvalevőleg megbizta a *Walser* céget, hogy készítse el Nagyvárad város csatorna hálózatának terveit. Az elmúlt évben a cég szerkesztője az egész város területét lejtmezerte. A terveknek a most folyó hónapban kellene készen lenniök. A cég megkereste Nagyvárad város tanácsát, a melyben

„vis major“ esetet említ fel a késedelem okául. A rendkívül rossz időjárás késletette már a lejtnézések megkezdését is az egész év folyamán sokszor be kellett szüntetni a munkálatokat; továbbá nagyobb területet mértek fel mint először tervbe volt. A tervezeti munkálatokat különben serényen készítik és három hónapon belül benyújtják. Kérik a tanácsot, hogy ezek figyelembe vételével három hónapi halasztást adjon a kész tervek beterjesztésére. A leirat szerint a tervek oly tökélyvel lesznek elkészítve, hogy a megelégedést kinyerik. Végül óhajukat fejezik ki, hogy a város részéről valaki tekintse meg munkálatukat.

* **A király Pozsonyban.** Mária-Teréziának szobrát állítanak a híres koronázó városban. A szobor leleplezés május 16-ára lett kitűzve. Pozsony város küldöttsége ez ünnepélyre Ö Felsége Ferencz-József magyar királyt is meghívta. Ö Felsége Dröslér pozsonyi polgármester meghívásra így felelt: Örömmel veszem tudomásul a szobor felállítását és azt Pozsony város hűsége és ragaszkodása jeléül tekintem. Azután azt kérdezte, hogy az egykori koronázási halmon fog-e állni a szobor? A küldöttek erre igennel feleltek: Ö felsége ezen szavakkal vett búcsút a küldöttségtől: „Köszönöm a meghívást, Bizonyosan elmegyek „s hozzátette: „A viszont látásra! Az ünnepélyre a miniszterelnököt is meg hívták és hivatalos erre a magyar kormány minden egyes tagja.

* **A miniszter az artézi kutak ellen.** Minthogy az újabb időben a miniszter azt a tapasztalatot tette, hogy az ország számos részén furatnak artézi kutakat, ott hol arra nagy szükség nincs s annak vizét csak elpocsékolják s minthogy ezen haszontalan furások miatt esetleg más pótolhatatlan hasznosságú artézi kutak vízbősége is csökkenhet és csökkent is már némely helyen, Biharvármegyéhez intézett rendeletében tudatja, hogy kívánatos, miszerint ezentul csakis ott furjanak artézi kutakat, hol még nincsen artézi kut, vagy ha van is, még egy kutra égető szükség van s a talajviszonyok megengedik, hogy a furás eszközöltessék. Déri János nagyváradi törvényhatósági bizottsági tag tudvalevőleg a Félix-fürdő melletti birtokán akar új artézi kutat furni s e rendelet elolvasása bizonyára szegyet fog tenni a fejébe, mint-hogy Nagyvárad környékén ez már a 4-ik artézi kut lenne. Szerencsére azonban a geológiai viszonyok szerint ez a környék rendkívül vízdús, minek különben a Félix-fürdői artézi forrás egyik legeklatánsabb bizonyítéka s így Déri az engedélyt valószínűleg meg fogja kapni. — Erdemesnek tartjuk megemlíteni, hogy Biharvármegyében jelenleg mintegy 22 artézi kut van.

* **Halálozás.** Országgh Sándorné szül. Farkas Johanna urnó Országgh Sándor jó-hírű orgonaművész felesége mint részvétellel értesülünk. Budapesten tegnapelőtt, 56 éves korában elhunyt. Temetése tegnap délután nagyrészvétellel ment végbe a központi temetőben.

* **Vívóverseny.** Rendkívül élvezetes sport-látrányosság lesz április hó 10-ikén a „Zöldfa“ nagy termében. Báró Chappon Samu tanítványa ekkor tartják meg versenyüket. A mester jelenlegi és volt tanítványaiból alakult rendezőség szorgosan dolgozik a verseny előkészítésén. Legutóbb tartott ülésén a jurt alakította meg egyhangy határozattal. A jury diszelnökévé: dr. Beöthy Laszlo főispánt, elnökökkel: Szunyogh Péter alispánt és Des Echerolles Kruspér Sándort, jury tagokul: Bognár Sándort, dr. Dési Gézá, Glatz Antalt, Lovassy Andort, Mezey Mihályt, Papolczy Ferenczet, Reinle Gyulát, Schöpflin Agostont, Szunyogh Lórándot és Wertheimstein Alfréd lovagot kéri fel. A rendező bizottság megállapította a verseny műsorát is, mely 22 pontból áll. Lesz oszlop-vívás, iskola-vívás karddal és vitörrel, lesz leányok iskola-vívása karddal és vitörrel, lesz juniorok versenyvívása karddal és vitörrel, haladók versenyvívása, manchet-vívás egyszerre 4 ellenféllel, gyorsvédés egyszerre négy ellenféllel. Legérdekesebb lesz a mesterek mérkőzése karddal és vitörrel. A díjak igen érté-

kesek lesznek; a fölött: szabad vívói oklevél két nagy arany, két nagy ezüst, két kis arany és több kis ezüst ékszer. Lesz azonkívül verseny díj: egy vívó-felszerelés, egy kard keztyűvel és külön egy kard. A verseny után társasvacsora lesz a Zöldfába, melynek részvételi jegye 2 frtba van megállapítva. A verseny részletes programja és a versenyszabályok a meghívókon lesznek közölve, melyek a napokban küldetnek szíjjel. Belépő jegyek a versenyre személyenként 1 frtba vannak megállapítva.

* **Elhalasztott közgyűlés.** A „Szent-Lászlórol nevezett nagyváradi koldusápoló és gyermekek menedékház egyesületnek“ f. hó 31-ik napjára kitűzött közgyűlése közbejött akadály miatt bizonytalan időre elhalasztatott. Miről az érdekeltek értesítettnek. Nvárad 1897 márcz. 30. Az elnökség.

* **Márcziusi menydörgés és villámlás.** Tegnap este fél 10 órakor sűrű villámlás cik-kázott az égen, mit erős menydörgés követett. Utánna megeredt a nagyszemű langyos eső, valóságos nyári zivatar volt ez s ma már ismét verőfényes napra derült. A gazda közönség meggyőződése szerint, ezen körülményből nagy termésre lehet következtetni s mindnyájan örömmel hallgatták ennél fogva, a kora tavaszi ézengést. Nemcsak városunkban, hanem a megye többi részein is észlelhetők voltak ezek a tünetek s ha igaz a gazdák régi hite, hogy nem kell az idén attól félni hogy bármely vidéken is éhínséggel fognak küzdeni,

* **Erdősítési jutalmak.** A földmivélsügyi miniszter tudatta a megyével, hogy az idén újra kitűzött az országos erdei alapból díjakat a kopár hegységek befásítására. A díjak összege 3000 koronát tesz ki. Versenyezhet bárki, ki nem állami költségen ültette be kopár területét fával

* **Földrajzi és statisztikai zsebatlasz,** a czime a Stampfel Károly kiadásában Pozsonyban megjelent díszes művecskének. A művecske nemcsak térképeket tartalmaz, hanem egy egész horozat statisztikai diagram-mát is melyek a művecskének értékét csak fokozzák. Színezett statisztikának nevezhetnék. A terület nagyságra, a lakosság számára, a felekezeti viszonyokra stb. vonatkozó statisztikai adatok, a szokásos mennyiség-táblázatos alakban, csak oly olvasók által élvezhetők, kik a számoszlopokban magukat bele-élik, a táblázatok sorai között-olvasni, a számok fölött elmélkedni tudnak. A statisztika azért oly népszerűtlen nálunk, mert rendszerint népszerűtlen alakban tárják elénk. A statisztikai számoknak színezett diagrammákba foglalása útján lehet csak a számokat könnyen könnyen érthetőkké tenni, a statisztikát népszerűsíteni. Amerikában ez régen divatos, és azért ott a statisztikai adatok szájról szájra is adatnak. Nálunk még a régi rendszer divatozik, és innen ama jelenség, hogy nálunk, egyébként mivel emberek is, a legegyszerűbb statisztikai tényekről sem bírnak kellő tájékozottsággal. Az említett zsebatlasz a statisztika illusztrációjának helyes útján halad. A színezett diagrammák tételei ügyesen vannak megválasztva és érdekesen kivive. Ki ezen statisztikai képeskönyvet átlapozza, sok érdekes adatnak jut birtokába. A 2 frt 50 krnyi mesésen olcsó ár is csak ajánlására szolgál a jeles művecskének.

* **A sorozás Hangos lesz ma a város.** Különösen tűzoltó laktanya körül, a hol sorba veszik az 1876-ban született legényeket, hogy beválják-e a fegyver és bórnyu alá. Egy része olyan duhaj jókedvet mutat, mintha egyenesen Krétázb készülne, pedig a gyöngyétől való félelmében bevetteszesz ad egy kis bátorságot. Az édes szüléhek is megjelennek a sorozás helyisége körül, hogy hamarabb megtudják: tauglich-e a gyerek. Ma kezdődik a nagyváradi illetőségű első korosztálybeli hadkötelesek sorozása. A nagyváradi ifjak közül valószínűleg ez évben is kilckrül a kívánt létszám.

* **A komádi-távirda ügye.** Említettük, hogy a komádiak folyamodtak a kereskedelmi miniszterhez, hogy a községben új távirda hivatal állíttassék fel. A miniszter hajlandónak is mutatkozott bizonyos, lapunkban már közölt

feltételek alatt a kérést teljesíteni. Most ujabban a miniszter tudatja, hogy a távirda építéséhez csak az esetben fognak hozzá kezdeni, ha a község évi 250 frt távirdai bevételt biztosít. A község hajlandó e feltételbe is beleegyezni. Az új távirda azonban körülbelül csak júliusban lesz megnyitható.

* **Adóajstromok közszemlén.** N.-Várad-Olaszi, Ujváros, Váralja, Velence, Külváros és Csillagváros városrészekre, továbbá a hegyen levő pajtaépületekre vonatkozó s a kir. pénzügyigazgatóság 18851. sz. a. kelt érvényesítésével ellátott 1897. évi házbér- és házosztályadó kivetési lajstromok az 1883. évi XLIV. t. cz. 16. §-a értelmében folyó évi április hó 1-től 8-ig bezárólag a városi adóhivatal 11-ik számú szobájában 8 napi közszemlére azon figyelemzetés mellett tétetnek ki, miszerint érdekelt adókötelesek a jelzett lajstromokban terhőkre előirt házbér- és házosztály adót ott megtekinthetik s az elleni netaláni felszólamlásukat 15 nap alatt Nagyvárad város közigazgatási bizottságához benyújthatják. Megjegyzetik, miszerint az 1896—1898. vagyis három évre érvényes házbéradó kivetés második évében a házbéradónál változás csak ott állott elő, hol az illető tulajdonosok a mult 1896. évben ujonnan építkeztek avagy lakatlan állapotban volt épületüket lakhatóvá tették s azt vagy maguk használatba vették, vagy pedig bérbébe adták. Városi adóhivatal, 1897. márczius hó 29-én. B o r d é Ferencz, adóügyi tanocsnok.

* **Rózsa-utcaiak kérelme.** Hrazdil Péter és társai kérvényt intéztek a városi tanácshoz, a melyben panaszojkák, hogy a Zöldkert temető mellett elhuzódó Rózsa-utca olyan állapotban van, hogy szegyenre válik Ujvárosnak. Kérik az utca kikövezését és rendezését.

* **Családi idyll a rendőrségnél.** Egy család került a rendőrség elé Faraó ivadékaik közül. Egy öreg dáde, éltes felesége és két sárduló leányzójuk. Tyuklopással voltak vádolva, még pedig hat gyönyörűsége kövér jérece eltulajdonításával. A családapa védekezni, vagyis tagadni kezdett, mire ráírt a rendőrbiztos. Az öreg csóróban felbuzgott az önérzet s mindenáron szeretett volna kiszabadulni a csávából, nem volt tehát mit tenni, mint ráfogni feleségére, kit két éhező gyermeke véd. Hanem az asszony sem volt bünkbaknak teremtve s szembeköpte a férjét, aki így mer hazudni s kijelentették, hogy bizony L a k a t o s József ur lopta a tyukokat. Lett erre ribillió. Az ember menekülni akart s mikor már a rendőr lefűlelte, úgy hátba vágta az asszonyt, hogy csak úgy döngött bele. Erre aztán mindnyájukat lezárták s a családi idyll véget ért.

* **Meglopott kofa.** A nagypiacz téren árulgatott Madari Imréné. Mig azonban a szomszédjával beszélgetett, valaki páratlan ügyességgel elhozta a földön levő ládikáját körülbelül nyolcz forint készpénzzel. A meglopott kofaasszony az esetről jelentést tett a rendőrségnél.

A tárkányi gyikosság.

— Végtagyalás. —

Második nap.

Tegnap folytatták a tárkányi szenzációs gyikosság ügyében megkezdett végtagyalást.

Délelőtt a tanukihallgatást folytatták. Néhány tanu volt még hátra, kik azonban semmiféle perdöntő körülményt nem tudtak vallani.

Bunta Erzsébet

előadása szerint Lőrincz István többször dolgozott együtt Bunta Ferencznel, többször össze is szólalkoztak, így egyszer a Lőrincz András lakodalmán, ki van zárva tehát, hogy egyetértettek volna.

Szathmári Jánosné I. rendű vádlott sógorasszonya Bunta Ferenczet ápolta egyszer betegsége alkalmával, de nem vett észre semmi olyat, hogy a a vádlottak egyetértettek volna.

Felmerült aztán egy kérdés, hogy valami lopás is fordult elő a meggyilkolt házánál s erre nézve is hallgattak ki néhány tanut, neve-

zetesen Gyulay Pétert, Benedek Ferenczet, Szepesi Gézárt és Jarecsk Ferenczet, kik semmiféle felvilágosítást nem tudtak erre nézve adni, hogy e lopás a gyilkossággal összefüggésben állott volna.

Illés Féter,

ki kereszt apja Bunta Ferencznének, a többi tanukkal ellenkezett vall s bizonyítja, hogy Bunta Ferencz nem jó viszonyban élt a feleségével, többször perlekedtek s egyáltalán házaséletük nem mondható a legjobbnak. Azt azonban, hogy a vádlottak egymással szerelmi viszonyt folytattak, nem meri állítani, annak igazolására felhozni semmit sem tud, csak hallott valamit beszélni erről a faluban. Ezután Lőrincz János állott elő, ki a vádlott édesatyja.

Az atya vallomása.

E. Figyelmezteti, hogy nem köteles vallani, mivel érdekelve van.

T. Vallani akar.

E. Otthon volt-e fia 12 órakor még, s csak két óra fele mentek el együtt dolgozni?

T. Otthon.

E. Nem tudja, nem volt-e Lőrincz Istvánnak azalatt míg *Buntáéknál* lakott, nem volt e valami kellemetlensége.

T. Erre nézve nem tud bő felvilágosítást nyújtani, de a fiu sohasem panaszkodott.

Bogdán Lőrincz, Bunta Ferenczné édesatyja. Az elnök kérdésére látszólag nyugodtan válaszolt.

E. Milyen viszonyban élt leánya a férjével?

T. A legjobb viszonyban.

E. Nem volt közöttük soha sem valami perpatvar, vagy egyenetlenkedés?

T. Nem volt azok között semmi a világon.

E. Kitől hallotta, hogy meggyilkolták Bunta Ferenczet?

T. A kis leányától.

E. Fenesivel milyen viszonyban élt a meggyilkolt?

T. Ellenségeskedtek s egyszer már hevesen is összeütköztek.

Sebestyén András, csak a színhelyen látta a meggyilkoltat s leírja, hogy milyen helyzetben feküdt.

Petrikó István a Lőrincz András lakodalmán tánczolt az elhalttal, később elment s utána ment Lőrincz János is, s mikor visszajött a kutyája véres volt.

Kihallgatták ezután még *Izsák Jánost* és *Tenkő György* tanukat, kik azonban inkább a gyilkosság utáni dolgokat irták le.

Fenesi Mihály

elbeszélte, hogy az elhalálozás napján gyufát adott a meggyilkoltnak. Terhelőleg vall ezután *Lőrincz Istvánra* nézve s előadja még, hogy Fenesi Ferenczcel, a kocsmában egyszer verekedett is a vádlott.

Ezzel a bizonyító eljárás be lett fejezve s a tanukat megeskették.

A vád.

Ezután *Korn Lajos* kir. alügyész előterjesztette a vádat. Bebizonyítottnak látja, hogy a szóban forgó gyilkosságnak véghezvivője *Lőrincz István,* a felbújtó pedig *Bunta Ferenczné.*

Hosszasan foglalkozik a tanuk vallomásával, melyből beigazoltnak látja azt is, hogy a vádlottak között szerelmi viszony állott fenn.

Szép és ügyes érvekkel bizonyítja aztán állítását s szétboncsolja a tanuk vallomásait, melyekben összefüggést lát s melyekből megállapítható a gyilkosság ténye.

Éppen ezért fentartja a már előterjesztett

vádat s kéri vádlottakat a büntető törvénykönyv rendelkezései szerint **kötél általi halállal büntetni.**

A védelem.

A vád elhangzása után a védelemre került a sor.

Rádl Ödön.

Bunta Ferencznét védte, a tőle megszokott közvetlenséggel s hatalmas beszédének minden szava egy-egy érv s minden mondata egy pszichológiai igazság volt.

Bizonyítja védenoze ártatlanságát s a törvényszék elé hozza azokat a tanukat, kik nyíltan eskü alatt bevalották, hogy köztük szerelmi viszony nem foroghatott, hogy a meggyilkolt nem féltékenykedett és hogy a vádlott a meggyilkolás után sem vehette volna el vádlott társát.

Kiss Dénes

miután szép beszédet tartott s igyekezett meggyőzni a törvényszéket védenoze ártatlanságáról összegezi a tanuk vallomásait s kéri védenoze felmentését.

Ezután a törvényszék ítélet hozatal végett visszavonult.

Az ítélet.

A törvényszék egy negyed órai tanácskozás után vádlottakat a **vád és következményei alól felmentette.**

EGYESÜLETEK.

A Szigligeti Társaság közgyűlése. Meghívás. A »Szigligeti Társaság« tagjait tisztelettel kérjük, hogy a f. évi április hó 4-iké d. e. 10 és fél órakor a városháza gyűlés-teremben tartandó rendes évi közgyűlésre megjeleni sziveskedjenek. A közgyűlés tárgyai: 1. Elnöki megnyitó. 2. Főtitkári jelentés az 1896-ik évről. 3. Számvizsgáló-bizottság jelentése. 4. 1897. évi költség-előirányzat megállapítása. 5. Pályabírálok jelentése és a díjak felől való határozat. 6. Pályadíjak kitűzése iránti javaslat. 7. K. Nagy Sándor főtitkár lemondása folytán ezen állásnak s esetleg ennek következtében más állásnak is betöltése. 8. Esetleges indítványok. Nagyvárad, 1897. márczius 26-án. K. N a g y S á n d o r, főtitkár. R á d l Ö d ö n, elnök.

A népnevelési egyesület választmányi ülése. Meghívás: Van szerencsém a »Biharmegyei népnevelési Egyesület« választmányának t. tagjait f. évi április hó 1-én csütörtökön d. u. 5 órakor. Egyesületünk hivatalos helyiségében. Nagy-Piaczter Közs. polg. fiu iskola épület földszint: tartandó rendes havi választmányi ülésre tisztelettel meghívni. Nagyváradon 1897. márczius hó 30-án. *Szunyogh Péter* e elnök.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVESZET.

A mai hangverseny. Bizonyára nagy számú közönség fog ma összegyűlni a »Fekete Sas« nagytermében a Zilahy-pár hangversenyére. A napokban közöltünk egy rövid ismertetést a hangversenyben szereplő művészekről, de az ajánlás úgy hisszük felesleges is volt. Hisztudja mindenki, hogy ha egy olyan páratlan humoros írónak, mint Sipulusz egy olyan zseniális interpretálója van mint Zilahy Gyula, ugy a hatás elmaradhatatlan. A hangverseny fénypontját a Z. S i n g h o f f e r Vilma éneke fogja képezni, ki a legkedveltebb budapesti hangversenyének egyik estéjén a mai estén legnagyobb sikert aratott darabjait fogja előadni. A harmadik szereplő G a á l Pál ugyan még fiatal művész, de már is szép mult áll mögötte s mint a »Telefon Hirmondó« egyik leggyakoribb hangversenyzője Budapesten nagy hírnévként örvend.

Mint hogy az idén a nagyváradai hangverseny évad rendkívül kevés estére szorított s a mai hangverseny pedig valószínűleg az utolsó lesz a szezonnban, reméljük, hogy a közönség teljesen meg fogja tölni a hangversenytermet, mert egy igen kellemes este élvezetére van kilátása. — A hangverseny 8 órakor kezdődik. — Jegyek L a s z k y Ármin könyvkereskedésben kaphatók.

TAVIRATOK.

A Lepsényi tüntetés epilógja.

A Lepsényi tüntetésből kifolyólag tudvalevőleg igazítás vétsége miatt vád alá helyezték Kontur Béla drt., Becsey Istvánt, Maróthy Jánost, Kronberg Józsefet (akinek üzletében egy koszoru szalagján ez volt írva: Lepsényi Miklósnak — fogsága emlékére, a hithű katolikusok!) — s végül Kaas Ivor bárót. Az eset abból az alkalomból történt, midőn Lepsényi az államfogház büntetést kitöltötte s a fentiek mintegy elégtételül ovációt rendeztek tiszteletére.

Ma volt ez ügyben a tárgyalás. Mikor Czárán bíró azt kérdezte Kaastól, hogy nemde becsületsértésért 8 napi fogházra volt már ítélve? Kaas így felelt:

— Kérem. A Bach-korszakban felségsértésért 7 napra ítélték el, mikor már leültem a felső bíróság felmentett.

Wckerle alatt becsületsértésért 8 nappal büntettek meg s ezt ki is állottam. Most pedig — Bánffy alatt ismét ülök a vádlottak padján.

Budapest, márcz. 30. (Saj. tud. táv.) A bíróság ítélete a Lepsényi féle ováció ügyében a következő: Konthurt, Becseyt és Maróthyt 50, br. Kaast 100, Kronberget 30 frtra ítélte.

Uj választás az Erzsébetvárosban.

Budapest, márcz. 30. (Saj. tud. táv.) Erzsébetvárosban jelöltül br. *Toroczky* Viktor f. r. t. kérték fel. Holnap küldöttség megy *Bánfyhoz Csernátony* elejtéséért.

Az új kvóta bizottság.

Budapest, márcz. 30. (Saj. tud. táv.) A kvóta bizottságba *Wekerlén* kívül csaknem a régi tagok vannak jelölve. Uj tagok a kormánypart részéről *Pulszky*, a nemzeti part *Apponyi*, és *Horánszkyt* jelölte.

Uj nagykövet.

Bécs, márczius 30. (Saját tud. táv.) Az Egyesült-Államok itteni követéül *Charlemagne Tower* nevezte ki *Mac Kinley* helyébe.

Az angol kormány és Kréta.

Budapest, márcz. 30. (Saj. tud. táv.) Az angol képviselőház tegnapi ülésén *Balfour* erősen védelmébe vette a kormány politikáját a görög kérdésben. *Curzon* a tengernagyok eljárását védelmezte a Malexa körüli harcok alatt. Ez utóbbi kijelentette, hogy nem akarja senki Törökországnak pártját fogni, ellenkezőleg Krétát fel akarják szabadítani az idegen uralom alól.

Athén, márcz. 30. (Saját tud. táv.) Hiteles értesülés szerint a hatalmak követői még semmiféle utasítást nem kaptak az újabb jegyzék dolgában kormányaiktól.

Sztojalovszky Rómában.

Bécs, márczius 30. (Saját tud. táv.) Az egyházi átok alatt álló Sztojalovszky perének revíziója végett legközelebb Rómába utazik a pápához. A perújítás iránti kérvényt már meg is irta. Egy paptársa pedig összegeket gyűjt utazására. Ha egyházi hatóságával sikerül megbékülnie, akkor az állami hatóságokkal fenálló konfliktusai rövidesen megoldást nyernek.

Francia hangok a trónbeszédéről.

Budapest, márcz. (Saját tud. táv.) A francia lapok igen rokonszenvesen irtanak a trónbeszédéről. A »Figaro« annak

jelét látja benne, hogy a hatalmak a kré-
tai kérdésben egyetértenek. Ő Felsége
szavai a kellő időben kimondva nagy je-
lentőséggel bírnak. A »Siécle« azt mondja,
hogy Görögország nem olvashat ki belőle
semmi bátortást, s talán intést fog benne
látni arra nézve, hogy ne haladjon tovább
is az eddigi irányban.

A nagyhatalmak akeziója.

Kanea, márcz. 30. (Saját tud. táv.)
Ma az admirálisok, hogy a nemzetközi
csapatok által megszállott városokat biz-
tosítsák, sürgönyileg külön-külön egy *újabb*
*600 főből álló zászlóalj*at kértek *kor-*
mányaiktól. Elhatározták az akrotiri had-
állások megszállását is.

Viszály a francia kabinetben.

Páris, márcz. 30. (Saját tud. távir.)
Képviselőházi hírek szerint Méline minisz-
terelnök és Darlan igazságügyminiszter
között nagy nézeteltérések merültek fel.
A kabinet többsége Méline pártján áll,
minek következtében az igazságügyminisz-
ter le fog mondani tárczájáról.

KÖZGAZDASÁG.

A fugyi-vásárhelyi hegyközség alakuló
közgyűlése. A fugyi-vásárhelyi szőlőbirtokosok
Bugyi Sándor korelnöke alatt vasárnap dél-
után tartották meg rendes évi közgyűlésüket,
melynek végén az új törvény szerint hegyköz-
séggé alakultak a mint ilyen f. évi április hó
1-én kezdik meg működésüket. Bugyi Sándor
kor elnök kijelentette, hogy a fugyi-vásárhelyi
szőlőbirtokosok, kik az 1894 évi XII. t. cz.
értelmében, ez év elején hegyközséggé alakul-
tak a Bihar megye közönsége által megalaku-
lás helyben hagyatott. Miután a törvény értel-
mében, a hegyközség működését, választmány
elnök jegyző és hegybíró vezeti, első kötelesség
ezek megválasztása, vagyis a hegyközség megalakulása.
Ezután megalakították a kijelölt bi-
zottságot s egyhangulag választmány tagok
lettek: Hózsó János id. Németh Ferencz, Vékony
József, Dószegi József, Balogh Dávid, Kelemen
Sándor, ifj. Dunai György, Bugyi Sándor, Se-
reán János, Gombos Dávid, Hevesi Gáspár,
Ráth József, Novák Bogdán, Karakas Károly,
Számvizsgáló bizottsági tagok: Buday Miklós,
Fazekas János, Balog Imre.
Az új választmány megalakulása után visszavo-
nult, hogy a hegyközség elöljáróit 3 évre meg-

válassza. Egyhangulag a következők lettek
megválasztva.

Elnök: **Karakas Károly.**
Jegyző: **Novák Bogdán.**
Hegybíró: **Széplaky Mihály**

miután a hegyközség ezzel megalakult, Karakas
Károly elfoglalta az elnöki széket s megkö-
szönte a bizalmat. Mivel több tárgy nem volt,
az ülést berekesztette.

Szerkesztői posta.

Tudakozódó. A kisajátításnál ölenként 5
kr felajánlott árral nem tartoznak megelégedni,
hanem az 1881. évi XLI. t. cz. 36. §-a alapján
kérhetik a kártalanítási eljárás folyamatba tételét s
kifogásaikat jegyzőkönyvbe vétethetik. Ez esetben
az iratok a kir. törvényszékhez hivatalból át fog-
nak tétetni s az fogja megállapítani a méltányos
árat. Az ottani vidék földjének árát tekintetbe
véve ölenként legalább 25—80 krt kérhetnek
s ennyit valószínűleg fognak is kapni, mert ölet
5 kr-ával számítva, egy hold föld értéke csak 80
frtot tenne, ez pedig a mai árak szerint nevése-
gesen csekély volna, mikor az olyan földek, mint

a minők Cséffán vannak, holdanként 250—300
frtot, sőt többet is érnek. Tudunk esetet, hogy
hasonló kisajátítások alkalmával egy társaság
hegyes vidékeken is fizetett holdjáért
350 frtot. Okvetlenül felebbeznek s hivatkoz-
zanak a vasútépítésnél kapott kisajátítási árakra. A
törvényszék ilyen esetekben rendesen helyt ad
a kérelemnek. A püspökség sem fog megelégedni
az ajánlott csekély árral, hogy mennyit fog kérni.
— nem tudjuk.

F. N. Helyben. Eléggé sikerült dolgozat, de
nem időszzerű. Most már nemcsak a kalendárium
és a proféták szerint, hanem valóságban is itt van
a tavasz. Tegnap olyan tavaszi eső volt, hogy még
villámlott és menydörgött is; — a farkas kalandok
télire valók. Másfajtaból kértünk.

Érdeklődő. Tegnap referendánkól tévedésből
maradt ki, hogy a hegyközség dr. Molnár Imre jog-
tanárt és jejes szőlőszert választatta meg alelnökké,
mit ezennel pótolunk. A választást Farkas
Imre korelnök vezette.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ajánlja **arany ezüst ékszerraktárát**
arany-, ezüst-, nikel zseb- és különféle
fali, inga, ébresztő és valódi schweiczi óráit.
Vesz zálogházból kikerült **arany és**
ezüst tárgyakat, zálogjegyeket a leg-
magassabb árárt.

Weisz Ignácz és fia utóda

órák és ékszerész

Nagyvárad, Zöldfa-utca 25.

Nagyvárosok mintájára berendezett
órák és aranyműves műhelyemben
a legkomplikáltabb munkák a leg-
gyorsabban legjobban és legolcsóbban
készítetnek.

93-3-10

Salon garnitúrák 55 forinttól feljebb

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy *Kossuth-utczán* (Bihar megyei
takarékpénztárral szemben) a mai modern kornak megfelelő

BUTOR ÜZLETET TÓTH és TONK

czég alatt nyitottunk, hol mindennemű száraz anyagból készült

fa, kárpitos, vas, valamint konyha-butorokat

raktáron tartunk. — Asztalos és kárpitos-műhelyünket melyet saját felügyeletünk alatt vezetünk,
ajánljuk a n. é. közönség becses figyelmébe. — Nagy raktárt tartunk mindenféle butorokból; továbbá
szállodai, vendéglői, kávéházi berendezéseket a legolcsóbb árban szállítunk és pontosan fogana-
tosítunk — *Javitásokat és csomagolást elvállalunk a legolcsóbb árban.*

Becsés megrendelését kérve, kérjük raktárunkat megtekinteni, s maradunk kiváló tisztelettel:

TÓTH JÓZSEF,

asztalos.

TONK EMIL,

kárpitos.

Diványok legjobb kivitelben 15 forinttól feljebb

Lőszőr matracok 14 frttól feljebb

Afrik matracok 5 forinttól feljebb

Hirdetmény.

A Nagyváradon alapítandó:
»**Biharmegyei Korona-takarék és hitelszövetkezet,**«
részjegyeire (hetenkinti befizetés **Egy korona**) aláírásokat elfogad a

Biharmegyei takarékpénztár,

Kossuth Lajos utca.

95 5—0

149—1897 sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi IX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyvárad kir. törvényszék mint váltó bíróságnak 13947/96 számú végzése által Rácz Gábor b.-ujfalui lakos végrehajtató javára Jezerniczky Dénes és neje margittai lakos alperesek ellen 120 frt tőke követelés és jár erejéig elrendelt végrehajtás alkalmával bíróilag lefoglalt és 376 frtra becsült házi butorok, ágyneműek, képek s könyvekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 621/97. p. sz. kiküldést rendelő végzés folytán úgy foglaltató, mint netáni felül foglaltató javára is alperesek lakásán Margittán a helyszínén leendő eszközzésére

1897-ik évi ápril hó 3 napjának délután 3 órája határidőül kitűzetik és ahoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőknek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Egyszermind azok, kiknek korábbi foglalások az iratokból ki nem tűnik, s az elárverezendő ingók vételarából kielégítéshez tartanak jogot — jogaik érvényesítésére az 1881. évi LX. t.-cz. 111. §-ára figyelmeztetnek.

Kelt Margittán, 1897. évi márczius hó 9-ik napján.

Jancsó,

kir. bírósági végrehajtó

Egyedüli raktára zürichi parket-fénymaznak.

Egyedüli raktár NOBLES & HOARE angol kocsilack-gyárnak.

BERKES BERTALAN kizárólagos festék és lack-kereskedése Nagyvárad, Zöldfa-utca 33.

ajánlja világos kenczeit (firnis) legfinomabb gyorsan száradó saját készítményü olajfestéket, mindennemü angol kocsi-lackjait, valamint copál, damár, vas- és börlackot, nemkülönbén összes legjobb gyártmányu borostyán szoba-lackot, enyvek, schellak és mindennemü ecsetek nagy választékban, pontos kiszolgálás és legolcsóbb árban.

Van szerencsém továbbá a t. vevőközönségnek becses figyelmét felkérni

100 2—20

saját gyártmányu spiritus borostyán-lackjaimra,

a mely az eddigi összes gyártmányt gyors száradása, szép fénye és tartósága által fölülmulja, a melyet kezeim közt levő, az ország minden részéből érkező rendelmények és bizonyítványokkal bizonyíthatok.

Vidéki rendelmények postán vagy vaspályán pontosan és hibátlanul teljesítetnek.

A legjobb tisztító-szerek.

Haló!

Haló!

Haló!

K i b e s z é l ?

Tisztelt Nádor ur! Kérem azon jó és olcsó czipőkből, melyekből már vettem, a saját és a gyermekek részére kiküldeni.

Aki jó és olcsó czipőt a saját és családja részére akar beszerezni annak ajánlatos

NÁDOR L. és TÁRSA czég

a Zöldfa-utczán

legnagyobb czipő raktárát felkeresni; a legjobb és legolcsóbb czipő bevásárlási forrás

Meglepő

Feltűnő

Olcsó

árban a legujabb kalapok a tavaszi és nyári idényre. — Pless kalapok főraktára. Ingek, gallérok, nyakkendők, keztük, illatszer, pénz és szivartárczák, sétabotok, esőernyők, francia, batist és vászon zsebkendők stb a legnagyobb választékban és a legjutánosaybb árban

92 3—6

Nádor L. és Társa czég
uri divat üzletében kapható.

☛ **Telefon összeköttetés!** ☛